
FOLKETINGET

Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Dato: 24. oktober 2016

EU-borgeres muligheder og begrænsninger for ophold i andre EU-lande

Resumé:

EU-borgere har ret til frit at færdes i andre EU-lande i op til tre måneder uden krav om registrering eller opholdstilladelse. Efter tre måneder afhænger EU-borgeres rettigheder i andre EU-lande af deres status. Som vandrende arbejdstager eller som borger med tidsubegrænset ophold har man flere rettigheder end som arbejdsløs.

For EU-borgere, der ikke har og ikke har haft arbejde i Danmark, kan ophold gøres betinget af, at de ikke udgør en urimelig byrde for Danmarks sociale system. Det, at EU-borgeren søger kontanthjælp, er ikke i sig selv nok til, at myndighederne *automatisk* kan inddrage opholdstilladelsen. Der skal foretages en konkret vurdering af sagen, hvor man tager hensyn til opholdets varighed, unionsborgerens personlige forhold, om EU-borgerens vanskeligheder er midlertidige, og størrelsen af den ydede støtte.

Nedenfor gennemgås reglerne for a) arbejdstagere, b) selvstændige erhvervsdrivende, c) borgere med tidsubegrænset ophold, d) EU-borgere der ikke er erhvervsaktive, e) Udstationerede arbejdstagere, f) EU-borgere, der er en trussel mod værtslandet.

A) Vandrende arbejdstagere

Arbejdstagere har ret til samme sociale ydelser som værtslandets egne borgere.¹ Hvis EU-borgeren er arbejdstager, kan Danmark ikke udsende vedkommende. Arbejdstagerbegrebet er i EU-Domstolens optik et meget bredt begreb. Det kan være ned til 10-12 timer ugentlig beskæftigelse i et par uger. Det afgørende er, at om der er tale om faktisk og reel beskæftigelse, og det skal altid afgøres i en konkret, individuel vurdering.

Mister EU-borgeren sit job, kan vedkommende bevare sin arbejdstagerstatus, hvis en af disse betingelser er opfyldt:

- Jobtabet var uforskyldt, og borgeren står til rådighed for arbejdsmarkedet og søger job
- Borgeren er midlertidigt uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller ulykke.
- Pågældende begynder på en erhvervsuddannelse.²

Hvis en arbejdstager har haft arbejde i Danmark i et under et år, kan han/hun bevare arbejdstagerstatus i 6 måneder som arbejdsløs. Hvis arbejdstageren har haft arbejde i mere end et år, bevarer han/hun arbejdstagerstatus, så længe pågældende er tilmeldt jobcenteret og står til rådighed.³

En arbejdstagers familie er beskyttet af de samme regler. Familiemedlemmer til arbejdstagere må man heller ikke udsende i ovenstående tilfælde.

B) Selvstændig erhvervsdrivende

Det gælder stort set de samme regler for selvstændige erhvervsdrivende.

C) Tidsubegrænset ophold

Hvis EU-borgeren har haft lovligt ophold i Danmark uafbrudt i fem år, opnår han/hun tidsubegrænset ophold og kan ikke udsendes. Det er ligegyldigt om vedkommende er arbejdstager eller ej.

D) Andre grupper (arbejdssøgere, selvforsørgende)

De første tre måneder har EU-borgeren ret til at være i Danmark uden opholdstilladelse og uden at lade sig registrere, blot vedkommende har et gyldigt pas. I denne periode har EU-borgeren ikke ret til sociale ydelser og kan ikke udsendes.

¹ Forordning 492/2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed, art. 7

² Opholdsdirektivet 2004/38/EF, art. 7

³ Opholdsdirektivet 2004/38/EF, art. 7

Efter tre måneder skal EU-borgeren (arbejdssøgende, selvforsørgende, studerende eller pensionist) have en opholdstilladelse. For alle disse grupper gælder der, at de ikke må ligge værtslandet til last (de skal f.eks. have en gyldig sygeforsikring).⁴ Hvis EU-borgeren ikke har haft job i Danmark (eller har mistet sin arbejdstagerstatus), kan vedkommende i udgangspunktet altså slet ikke modtage kontanthjælp. Men der kan være en forpligtelse til, at Danmark alligevel yder disse personer hjælp, hvis de står helt uden midler. Det kan f.eks. være akut hjælp til forsørgelse eller en billet til hjemrejse.

Hvordan afgør man, hvornår en EU-borger ligger værtslandet til last og bliver en urimelig byrde? Hvis man ser på retspraksis, tyder nyere domme på, at Domstolen er begyndt at anlægge en mere restriktiv praksis end tidligere. I Dano-dommen gav EU-Domstolen Tyskland ret i, at de kunne afvise at give en tysk grundsygdomsydelse til en rumænsk kvinde, der ikke var i arbejde, og hendes søn. Begrundelsen er, at borgere, der ikke er økonomisk aktive, ikke må ligge værtslandet til last. Denne borger havde imidlertid lovligt ophold efter tysk ret.⁵

I sagerne Alimanovic og Brey, har Domstolen ligeledes sagt god for medlemsstaternes begrænsninger i udbetaling af sociale ydelser til EU-borgere, der ikke er økonomisk aktive.⁶

EU-landene kan altså godt afvise at betale sociale ydelser. De kan under visse betingelser også inddrage EU-borgernes opholdstilladelse. Opholdsdirektivet siger, at EU-borgere har ret til ophold, så længe de "råder over tilstrækkelige midler til sig selv og sine familiemedlemmer, således at opholdet ikke bliver en byrde for værtsmedlemsstatens sociale system".⁷

Som arbejdssøgende kan man dog ikke sendes hjem, så længe det kan dokumenteres, at den arbejdssøgende fortsat søger arbejde og har en reel mulighed for at blive ansat.⁸

Danmark må ikke automatisk udsende en EU-borger, blot fordi vedkommende benytter det sociale system. De danske myndigheder skal undersøge, om der er tale om midlertidige vanskeligheder, og tage hensyn til opholdets varighed, unionsborgerens personlige forhold og størrelsen af den ydede støtte for at

⁴ Opholdsdirektivet 2004/38/EF, art. 7 og 14.

⁵ Dano C-333/13

⁶ Alimanovic C-67/14 og Brey C-140/12

⁷ Opholdsdirektivet 2004/38/EF, art. 7 stk. 1b)

⁸ Opholdsdirektivet 2004/38/EF, art. 14 stk. 4b)

fastslå, om vedkommende er blevet en urimelig byrde for det sociale system, før personen kan udsendes.⁹

Familiemedlemmers ret til ophold følger med hovedpersonens.

E) Udstationerede

Arbejdstagere, der opholder sig op til to år i et andet EU-land som udstationerede gennem en virksomhed, er ikke omfattet af reglerne om fri bevægelighed for arbejdskraft. Deres arbejdsgiver benytter sig derimod af den frie bevægelighed for tjenesteydelser. Udstationerede er derfor omfattet af andre regler.¹⁰ De er omfattet af det sociale sikringsystem i deres hjemland og har ikke behov for en arbejdstilladelse i værtslandet.

F) Trussel

Hvis EU-borgeren udgør en trussel mod den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, kan han eller hun udsendes uanset alt det ovenstående. Det følger direkte af traktaten.¹¹

Venlig hilsen
Lotte Rickers Olesen (3330)

⁹ Det følger af Domstolens afgørelse i Alimanovic C-67/14 og Brey C-140/12

¹⁰ Udstationeringsdirektivet 96/71/EF.

¹¹ TEUF, art. 45, art. 52 og 62.